

Evangélikus Kántorlevél

Szerkeszti: Finta Gergely és Kinczler Zsuzsanna,
az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzene Tanszékén

Kántorportré

A fóti kántorképzőben „nőttem fel.” Nemrég végeztem egy kis fejszámolást, eszerint életem eddigi 44 évéből az elmúlt 34 esztendőben 2 év 9 hónapot töltöttem a Mandákban nyári tanfolyamokon. A téli tanfolyamokat és a Mandák kórus hétvégéit nem is számoltam. 1981-től kezdve mindössze két olyan nyár volt, amikor nem mentem el Fótra.

Nem mindenkiből lett (és lesz) kántor, aki megfordul(t) a kántorképzőben. 1989 előtt Fóton kívül csak a gyenesdiási ifjúsági konferenciákon találkozhatunk velünk gyakorúakkal, akik az egyházüldöző „puha” diktatúrában is gyakorolták a hitüket. Hogy egyházamhoz közel maradtam, nagy részben Fótnak, az itt megélt közösségi élményeknek köszönhetem. (Mondom annak ellenére, hogy papgyerek vagyok, de tudjuk, hogy „papfi — gazfi”.) Fóton elsősorban pingpongozni tanultam meg. Jó néhány évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a zenét ne megúszni, hanem megtanulni akarjam. Gyerekkoromban zeneiskolásként fuvolázni tanultam; zongorázni 13 évesen már az orgona kedvéért kezdtem el. 1985-ben költöztünk Dabas-Gyórnól Budapestre, innentől kezdve időnként mint helyettes már végeztem istentiszteleti szolgálatot.

1989-ben, az érettségi évében Trajtler Gábor közvetítésével keresett meg a budahegyvidéki gyülekezet állandó kántori szolgálatra. Itt tizennégy éven át kántorizáltam. Valódi hőskorszak volt, egy lakásból, összenyitott szobákból kialakított templomban, Weltmeister típusú, NDK-gyártmányú elektromos „orgonán”, amelynek hangfallal egybeépített csöves erősítője a legváratlanabb pillanatokban hajókörtöt megszégyenítő elektronikus bűgást produkált. (A Weltmeister gyár különben remek tangóharmónikákat állított elő, ez a tapasztalat az orgona hangján is jól hallható volt.) Kilenckor, fél tizenegykor és este fél hétkor is volt istentisztelet, ez utóbbi időként „ötszemélyes” (pap, kántor, Szentháromság.) Szemérmesen nem szoktunk róla beszélni (különösen nem írjuk le), de igenis fontos volt a kántorizálásért járó juttatás. Az ember önbecsülésének is jót tett, hogy tizenhét éves korától már nem szorult a szüleitől kapott zsebpénzre. Hegyvidék (és kántora) a rendszerváltás nyertese lett. Finn testvérgyülekezetünk jóvoltából először egy digitális elektromos orgona érkezett, majd új templom, egy év múlva pedig új orgona is épült.

Fóti „karrierem” közben töretlenül folytatódott. 1990-től tanítottam, a Mandák kórus alapító tagja (és 10 éven keresztül minden egyes alkalmának résztvevője) voltam, 1991-ben pedig kántori oklevelet kaptam. (Ezt köszönhettem a sikertelen egyetemi felvételinek, így volt időm és alkalmam téli tanfolyamra járni, tisztességgel felkészülni.) A kilencvenes évek elején három évig Baróti István növendéke lehettem a Mártírok úti zeneiskolában. Sokat tanultam nála, de arra is rájöttem, hogy képességeimnek jól kitapintható határai vannak. 1999-ben voltam először tanfolyamvezető, azóta egy év kivételével én vezetek az augsztusi tanfolyamot.

Budahegyvidéktől 2002-ben búcsúztam el. A „csúcson” hagytam abba, amikor már felépült az új templom, és benne elkészült az orgona is. Egy évig játszhattam a pécsi orgonaépítők kitűnő (első fővárosi) hangszerén. Fájó szívvel hagytam ott, de a családalapítás és a Budapestről való elköltözés miatt már nem tudtam vállalni a szolgálatot. Mogyoródra, majd Gödöllőre költöztünk, ma is itt lakunk. Furcsa volt tizennégy év után „munkanélkülivé” válni, de valójában jól is esett, hogy az állandó szolgálat felelősségét letehettem. Négy évig voltam gyülekezet nélkül és már hiányzott a rendszeres kántorkodás. 2006-ban adták át az erdőkertesi gyülekezet templomát, amely akkor Gödöllő szórványja volt. Örömmel mondtam igent a felkérésére és vállaltam el az ottani szolgálatok felét. 2012-ben Erdőkertesi elszakadt Gödöllőtől, így én is váltottam. 2012 adventjétől a Csömörhöz tartozó kistarcsai leánygyülekezet kántoraként végzem a szeretetotthonban vasárnaponként és az ünnepnapokon kilenc óra-
kor kezdődő istentiszteletek szolgálatát.

Egy egyszerű, de történetét tekintve szívemhez köze álló harmóniumon játszom Kistarcsán. A hangszer Győri Vilmosné, Székács József (1809–1876) bányakerületi püspök leánya ajándékozta. Székács életével egyháztörténészként foglalkoztam. Egyik kistarcsai elődöm pedig Weltler Jenő, a Lutheránia legendás karnagya volt, aki életének utolsó éveit a szeretetotthonban töltötte. 1989 óta énekelek a Lutherániában, az első évben még Jenő bácsi kezei alatt.

Gödöllőn havonként egy alkalommal kántorizálok, a délutáni/esti alkalmon (szenteste, vízkereszt, egyetemes imahét, családi istentiszteletek) általában én orgonálok, a nagyünnepi szolgálatokba besegítek. Ebben a gyülekezetben vagyok presbiter. Szép alkalom volt a három évben megrendezett gödöllői „kántorkoncert.” A testvérgyülekezetekben kiváló kollégák szolgálnak (ráadásul egy korosztályhoz tartozunk), a premontrei gimnáziumban pedig kimagasló egyházzenei munka folyik. Ezekre alapozva születtek meg a kántorkoncertek több száz hallgatót vonzó előadásai. A sorozat sajnos megszakadt, a jó kapcsolatot azért megmaradt. Több-kevesebb rendszerességgel leánygyülekezeti kántorból „előlépek” egyetemes kántorrá: az Evangélikus Országos Múzeum munkatársaként az országos iroda hétfői áhítataim, illetve a nagyünnepet megelőző közös alkalmain szoktam a hangszer mellé ülni. A kántorképző sokirányú hatását mutatja, hogy nem én vagyok az egyedüli munkatárs, aki ilyen jellegű szolgálatot végez.

Nagyon szeretem a kántori szolgálatot. Az Úristen különös ajándékaként élem meg, hogy nem hivatásos muzsikusként rendszeresen zenélhetek úgy, hogy ez még másoknak is fontos lehet. Ha nem lenne a kántori szolgálat, akkor nem sok kárt tennék az otthoni zongorában sem. Így hétről hétre mégiscsak odaülök a hangszerhez, karbantartani és lehetőség szerint bővíteni is a repertoáromat. Egy orgonista egyszer azt mondta, hogy a hangszere „magányossá” teszi: egyedül játszik, s ha egy akkordot tuttiban lefog, zeng az egész templom, kamarazenére ritkán van alkalma. A kántorkodás oldja ezt a magányt: az istentiszteleti szolgálat olyan, mint a kamarazene, amelyben lelkésznek, gyülekezetnek, kántornak egymást figyelve kell játszania a liturgia partitúráját. A kamarazene pedig a muzsikálás legszebb, legfelelőbb módja az abban résztvevőknek.

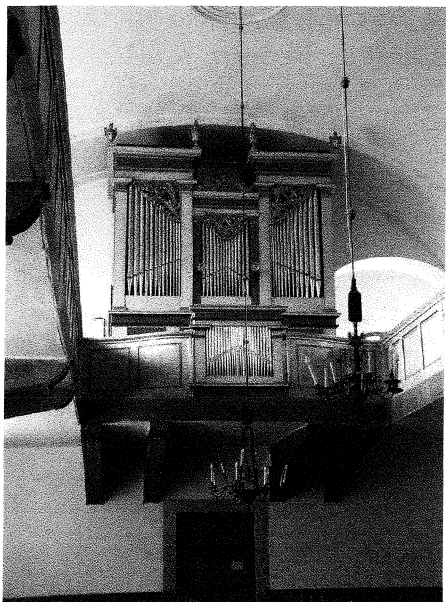
A kántorképzőben végzett munkám arra ad alkalmat, hogy pedagógusként és vezetőként is évről évre próbára tegyem magamat, amire egyébként civil foglalkozásom nem ad lehetőséget. Fóton ráadásul a rendszeres „továbbképzésre” is alkalmam nyílik, ahogyan a nálam jóval képzetesebb és rátermettebb zenészek játékaiból, munkájából tanulhatok napról napra.

Ez a beszámoló nem egy pedagógus-portfólió, ezért szerencsére nem kell értékelnem a saját kántori munkámat. A legnagyobb „szakmai” elismerésemet azonban mégiscsak megosztom. Az egyik első kistarcsai istentisztelet után

jött oda hozzám egy középkorú hölgy, és megkérdezte, hogy mi történt a hangszerrel, annyira másként szól, mint eddig. Esetleg felhangolták? Talán tényleg ez a lényege a kántori szolgálatnak: kerülni a hamisságot, törekedni a tisztaságra, összehangolódni hangszerrel, gyülekezettel, lelkésszel, önmagunkkal és legfőbbképpen az Isten akaratával.

Kertész Botond

Restaurált evangélikus orgonák (fotó: Kormos Gyula).

*Balra fent: Hegyeshalom; jobbra fent: Kismányok;
balra lent: Nemesleányfalu; jobbra lent: Rákospalota.*